

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

15. august 2018

UKA 2018/41

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Nunatsinni aatsitassarsiormi uranimik aatsitassallu allanik ulorianartunik qinngornertalinnik saniatigut tamakkiisumilluunniit paaasoqarsinnaalissanersoq pillugu innuttaasunik taasititsisoqarnissaanik siunnersuut, taasititsinissarlu sioqqullugu inuit ilisimasanik tamakkiinerusunik tunngavisseqqullugit arlaannaannut attuumassuteqanngitsumik suliamillu ilisimasaqarnermik illuinnaasiunngittumillu tunngaveqartumik paasititsiniaanerit aallarteqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaat pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut Inuit Ataqatigiit ilaasortaataat)

Tunngavilersuut:

2013-mi ulorianartunik qinngornilinnik paaasinnaanermik attueqqusinnngilluinnarnerupⁱ, Inatsisartuni 31-usunit 16-t atorunnaarsitsilerannut atasumik, Inuit Ataqatigiinni oqalugiaaterput naggaseratsigu ima isumalinnik ilaatigut oqariartorput:

- Ullumikkut nunatsinni inuit pisatsinnut matumunnga isummamikkut aveqqapput, avissaartuuppugut.
- Naalakkersuinikkut nunatsinni suliallit isummamikkut aveqqapput, avissaartuuppugut.

Taamanikkut isumaqartoqarsimassaguni piffissap ingerlanerani inuiaqatigiinni isumaqatigiinnginnerujussuaq annikilliaruaarumaassasoq isumaqarsimagaanni kukkuneruvoq ullumikkummi takusinnaavarput suli annikillisimanngitsoq. Inuiaqatigiinni tamani toqqissisimannginneq piuvoq, toqqissisimannginnerli annertunerpaajuvoq piffinni eqqorneqavittussaasuni. Avissaartuunnerit piusut qulaani taasakka suli ilaterput, inupparujussuarnilu tujormissutaalersima voq.

Inuit Ataqatigiinni isiginnaaginnarniannngilarput inuiaqatigiit toqqissisimanngissutaannik isiginngitsuusaarinninneq. Inuiaqatigiipparujussuit alloriarfiunialersumut qulaatiinarneqartut misigalutik aalassassimaartut aalajangiisussanit ilisimaneqarput, aamma aalajangiisussat takorlooreersimassavaat piffissap ingerlanerani nipangeriartuarartoqar na via nngitsoq. Aalajangiisartut nalunngilluinnarpaat pisussanut tullernut aalajangiilernermi innuttaasorparujussuit toqqissisimanngitsut qulaatiinnarlugit aalajangiisussanngorlutik, taakkulu aalajangiisussat nalusimassanngilaat toqqissisimannginneq annikilliarorunna nngitsoq piffissap ingerlanerani.

Avataaneersuulluni suliffeqarfimmik aallartitsiniaraanni inuiaqatigiit affaasa "innarlerneqassutigisamissut" misigiffigisaannik, aamma eqqarsariallannangitsoorsimajunnangilaq paasillugu nunami suliffimmik pilersiviginiakkami innuttaasunut ataasiakkaanut taamak sunniuteqarujussuarta samik aallartitsiniassa lluni..

ⁱ UKA 2013/106

Sverige piffissami uaneqqissaaq Riksdagen-imi uran-imik piaanissamik sukuaasinnaanissamillu Sverigemi inerteqqutaalissasoq inatsisitigut aalajangeqqammerputⁱⁱ. Svenskit Naalakkersuisuiniit siunnersuutaavoq Riksdagen-imit akuerineqarluni. Inatsit nutaaq 1.august 2018 atuutilerpoq. Nunatsinni suli qinggornerit uloriarnartortalinnik piaasinnaaneq eqqartoripput Skandinaviami naalakkersuisut sulissuteqarput inatsisiliorlutillu uranip piaarneqarsinnaanerani inerteqqutaasunik. Ineriartorneq tupinnarluinnartoq nunatsinni aamma ilaaffigisariaqaraluagarput. Minnerpaamilluunniit Kalaallit Nunaanni innuttaasut tamanna pillugu tusarniaaffigineqartariaqaraluagarput.

Inuiaqatigiit maani inuusut toqqissisimaqatigiillutik pisumut peqataasariaqaraluarmata, inuiaqatigiinni allannguerujussuarniarnerni tunullinneqartut qarsupagiinnarneqartutullu misigitinneqartariaqanngillat. Toqqissisimatitsissagutta inuiaat taasitinneqartariaqarput. 24.Oktobar 2013-mi uran-isiornartitsinnaanissamut matu ikersineqartoq pillugu qanoq kinguneqartitsisoqarniarnersoq inuiaqatigiit taasinerimikkut tusaaniarneqartariaqarput. Inuiaat qulaatiinnarneqarlutik misigigunik nunartik kinguaassaminnut ingerlateqqitassartik aserorterneqartoq toqqissillutik isiginnaaginnarnaviannngilaat, inuiaqatigiipparujussuit mamiasuuti giua gassaminnik misillertinneqassapput.

Novemberip 21-ani 2014-mi, isumasiuisarfiup HS Analyse-p isumasiuisitsinerani ersersinneqarpoq, inuiaqatigiit 71%-iisa taasisitsisoqarnissaa kissaatigigaatⁱⁱⁱ. Amerlanerussuteqarluartut kissaatiivaat taasisinneqarnissartik, inuimmi eqqarsarluarsinnaapput nalunagulu taasisoqanngippat toqqissisimannginnerit annertusiartuinnartussaasut aammalu taasisitsisoqarani aatsitassarsiorfimmik ammaanniartoqalissagaluarpas inuiaqatigiinni toqqissisimannginnerujussuarmik annertuniartuinnartussaa voq.

Naalagaaffiit Peqatigiit inuit pisinnaatitaaffiiniq eqqakkallu navianartut pillugit Immikkut Nalunaarusiortua, Baskut Tuncak Kalaallit Nunaanniinnermini immikkut nunatsinni Kuannersuarni aatsitassarsiornarluni pilersaarutaasut pillugit innersuussusiorpoq^{iv}. Ilaatigut inoqarfinnut qanippallaarnera pillugu, tusarniaassutaasartut naammaginaratillu sivikippallaamik innutaasut periarfissinneqartarnerat pillugit nalunaarutigisamini isornartorsiuvoq. Naalagaaffiit Peqatigiit isorinnittumik oqariartuuteqarnerat tusaanngitsuusaarsinnaanngilarput.

Tamanna Inuit Ataqaatigiinniit tusaanngitsuusaarneqassanngilaq nipaatsumillu akuersaaginnarneqassanani. Innuttaaqaterpassuagut nipangiussiinnassamaanngitsut ilagalugit akerliqataassagut. Eqqortuusorinngisat akerlerigaanni nipangiinnarneq iluaqutaanngilaq, inuiaat taasisinneqarnermikkut aalajangeqqataatinneqartariaqarput.

Pisortanut aningaasatigut allaffissormikkullu kingunerisassai:

Inuiaat taasitinneqarnerat 2 mio. Kr. akeqassaaq^v.

Namminersortunut aningaasaatigut allaffissormikkullu kingunerisassai:

Kinguneqassanngilaq

Innuttaasunut aningaasatigut allaffissormikkullu kingunerisassai:

Kinguneqassanngilaq

ⁱⁱ Link: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/forbud-mot-utvinning-av-uran_H501NU13

ⁱⁱⁱ Link: <https://en.calameo.com/read/0007751947cfc9a7ff61b>

^{iv} Link: <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=22231&LangID=E>

^v Naalakkersuisut akissutiminni § 37 apequt nr. 43/2016-mi paasisutissiisutigaat, inuianni taasititsinermi (2008-mi) 2 million kr-nik akeqarsimasoq, taakkunanilu 500.000 kr-nit taasititsinertavianut atorsimasut, sinnerilu 1,5 million kr-it taasititsinissaq sioqqullugu paasititsiniaanermut atorneqarsimallutik.